

IN MEMORIAM

GAZDAG ISTVÁN

1932–2017

„Maradj velem, mert mindjárt este van,
Nő a sötét, ó el ne hagyj, Uram,
Nincs senkim és a vigaszt nem lelem,
Gyámoltalannal, ó maradj velem.”

Az ének szerzője *Francis Lyte* angol énekköltő, aki a 19. század elején verselgetett. Sok-sok évvel ezelőtt beszélgettünk fent idézett sorairól *dr. Gazdag István*nal, levéltárunk egykori igazgatójával. 2017. április 8-án – hosszú alkony után – azonban számára is eljött az este.

Szegeden, a „napfény városában” indult életpályája 1932 őszén, de általános és középiskoláit már a cívisvárosban, Debrecenben végezte. A Debreceni Egyetemen történelem szakosként az akkor már nagyhírű tudós, *Szabó István* agrártörténész hatása alá került. Professzora hosszú ideig dolgozott az Országos Levéltárban, és sikeresen adta tovább tanítványainak a forráskutatás és a forráskritika módszereit. Határozott szemléletmódot és a minden irányú összefüggésekre figyelő történelemszemléletet tanulhatott tőle.

1956-ban kapta meg tanári diplomáját. Rövid ideig az egyetem Marxista Tanszékén dolgozott, majd egy általános iskolában és a Tóth Árpád Gimnáziumban tanított. Egy tanszékvezető professzor azonban felfigyelt szellemi értékeire és októnak hívta meg az Agrártudományi Egyetem Ideológiai Tanszékére. Közben házasságot kötött; felesége elismert pénzügyi szakemberként tevékenykedett. Egy kislányuk született, akit féltő gonddal neveltek.

A levéltár-igazgatói megbízatását 1973. január 1-jén kapta. A levéltárral még egyetemista korában ismerkedett meg egy pályázat kapcsán, majd tanári munkája során is szívesen kutatót a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban.

Így részt vett a *Komoróczy György* által szerkesztett és 1959-ben megjelent „Tanácsköztársaság Hajdú-Biharban” című dokumentumkötet munkáiban. Elsősorban a munkásmozgalom-történet és az agrártörténet érdekelte. Ettől kezdve sorra jelentek meg kisebb-nagyobb publikációi, melyek száma elérte a százat.

A levéltári munkából két fontos terület érdekelte elsősorban: a tudományos kutatómunka és a tudományos szervező, publikációs tevékenység. Arra törekedett, hogy a levéltár ne zárt archívum legyen, hanem az egyetemi város szellemi életének szerves részévé váljon.

Nagyon jó kapcsolatot alakított ki a Kossuth Lajos Tudományegyetem Történelmi Intézetének oktatóival: *Szendrey István*, *Rácz István* és *Orosz István* rendszeresen látogatta a levéltárat. Annak érdekében, hogy a levéltár közművelődési funkciókhoz is jusson, rendszeresen rendezett levéltári tudományos délutánokat, évente pedig levéltári napokat. Gazdag István szerkesztésében jelentek meg a *Hajdú-Bihar Megyei Levéltári Közlemények*, az *Évkönyvek* és a *Forráskiadványok* sorozatai. Neve szerepelt a *Levéltári Szemle* szerkesztőbizottságának névsorában, amelynek szakmai értekezletein szakszerű, értékes ötleteivel szerzett elismerést. Később az egyetemen és a Tóth Árpád Gimnáziumban is tartott előadásokat, levéltári fakultációs órák keretében oktatott levéltári ismereteket.

Utolsó aktív éveiben a kárptótlással kapcsolatos levéltári munkálatok elindítása, irányítása lett a feladata. Nyugdíjasként tovább dolgozva is hasznos levéltári feladatokat látott el, a korábbi inkább elméleti munkát konkrét gyakorlati tevékenységgel váltotta fel: iratrendezéssel, ügyintézéssel, kutatószolgálati referenciával és adatszolgáltatással segítette a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár munkáját. Még évekig rendezte a volt Pártarchívum iratanyagát. Álma egy új, korszerű, a kutatómunkát nagymértékben elősegítő levéltár megvalósítása volt. 1984-ben tudományos szervező munkája elismeréseként megkapta a Szabó Ervin emlékérmét.

Hosszú betegeskedése alatt elvesztette feleségét. Megadatott azonban számára, hogy láthatta szeretett unokái, Zsuzsika és Petyka pályakezdését. Április elején bekövetkezett az utolsó szívdobbanás, melyet nem követett több. Hosszú, munkával telt évtizedek után lépett át az Örökkévalóságba.

Major Zoltán László–Szendiné Orvos Erzsébet